Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA.

www.tacr.cz

*Výzkum užitečný pro společnost.*

Tento příspěvek vznikl v rámci projektu TAČR č. TL03000338: „Obohacení datové báze pro tvorbu a evaluaci rodinné politiky.“ 2020-2023 (Program na podporu aplikovaného společenskovědního a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ÉTA)

# Reprodukce a rodičovství v datech demografické statistiky a šetření Současná česká rodina

Anna Šťastná (RILSA)

Jiřina Kocourková (PřF UK)

**Závěrečný workshop, MPSV, Praha 8.12. 2023**

PŘÍRODOVĚDECKÁ FAKULTA
Univerzita Karlova

**Katedra demografie a geodemografie**

www.natur.cuni.cz/demografie

CSP
CENTRUM PRO STUDIUM PLODNOSTI

Prezentace se zaměřuje na:

- vývoj plodnosti
- antikoncepční chování
- reprodukční plány

Témata podrobně rozpracována ve dvou souhrnných výzkumných zprávách:

- **Partnerství a rodičovství -** zpracováno pro MPSV jako odborného garanta projektu

- **Změny v reprodukčním chování a reprodukční stárnutí -** zpracováno pro další odborné garanty projektu *Českou gynekologickou a porodnickou společnost ČLS JEP* a *Českou menopauzální a andropauzální společnost ČLS JEP*

# Plodnost – aktuální situace

- Po období nárůst u plodnosti obrat trendu v r. 2022 s předpokladem pokračování snižování úrovně plodnosti (např. nová prognóza ČSÚ pracuje se stagnací *úp* na 1,5 a pokračujícím růstem průměrného věku matek na 31,1 v 2050; vysoká varianta - mírný nárůst *úp* na 1,75 v r. 2050)
- Stabilní a setrvalý pokles ukazatelů konečné (generační) plodnosti

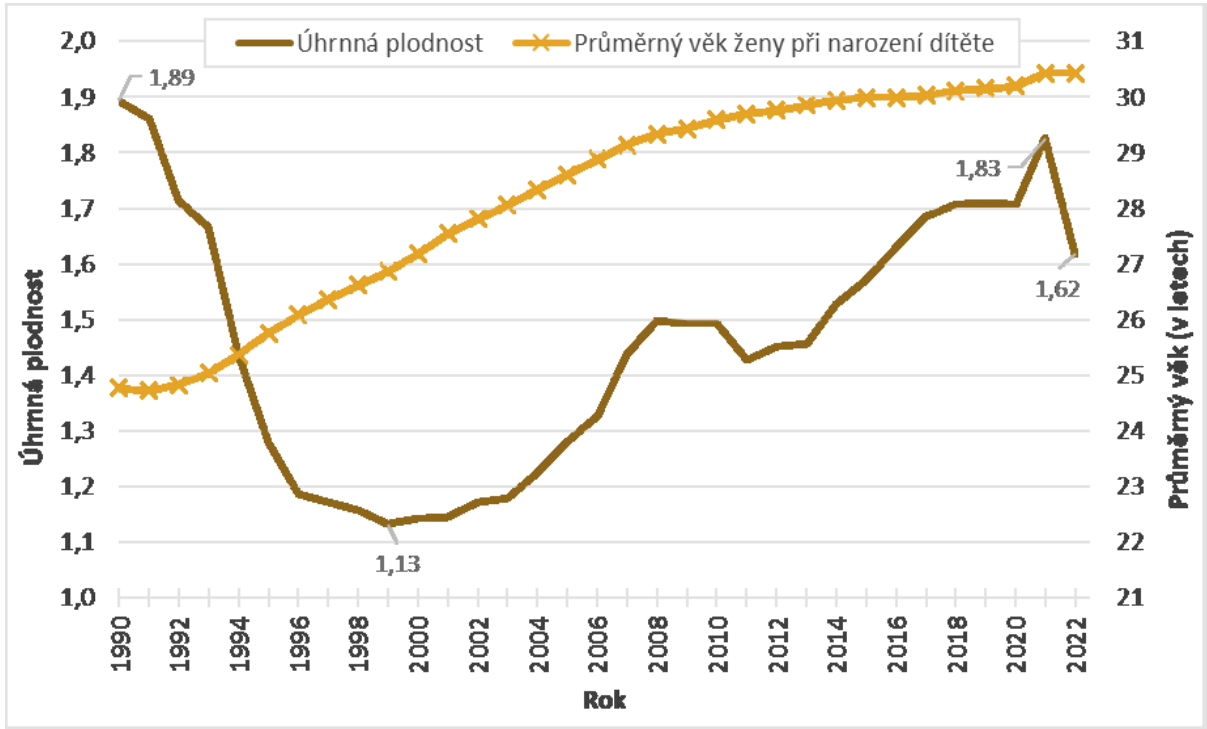


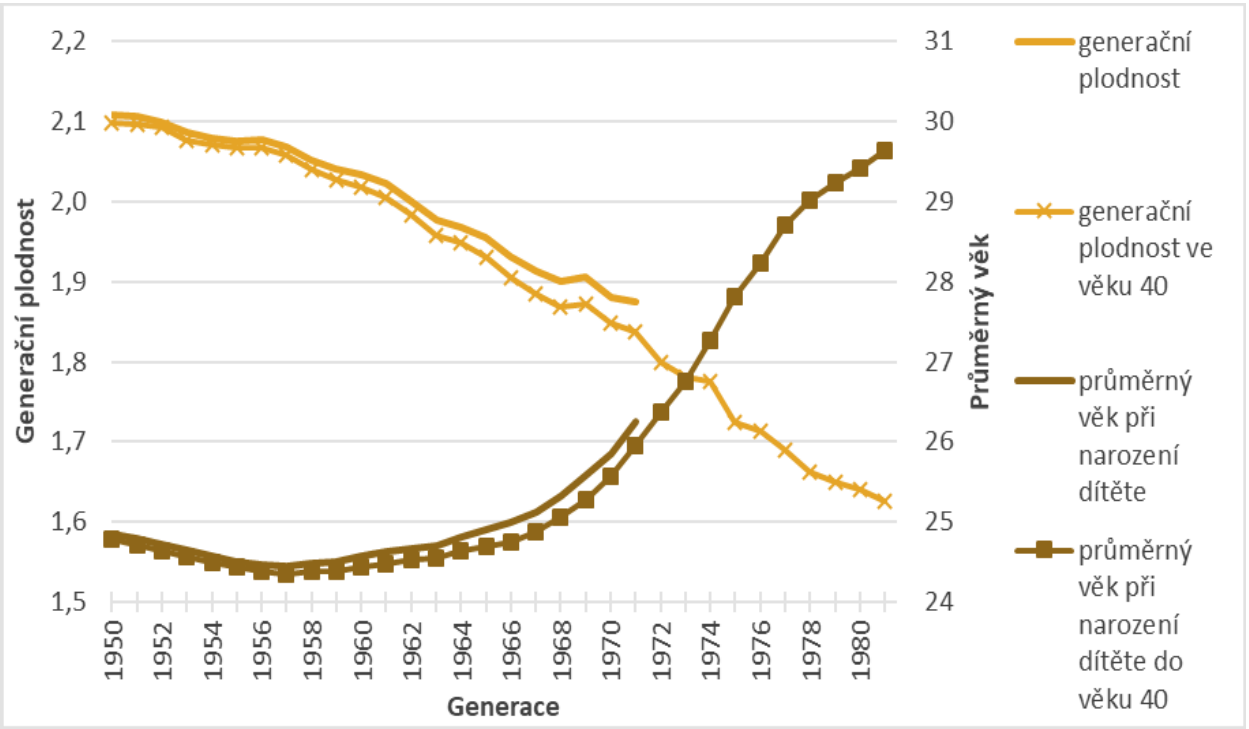


Zdroj dat: ČSÚ, Human Fertility Database

- Období růstu plodnosti - patrný **nárůst** intenzity plodnosti **ve všech věcích** (s výjimkou nejmladších žen).
- **Pokles** mezi rokem 2021 a 2022 – také téměř **ve všech věcích**, ale ve věku **30+ let propad** až na úroveň r. 2017)
- Období růstu plodnosti - nárůst pravděpodobnosti mít 1. dítě pro bezdětné ženy + pravděp. mít 2. dítěte pro matky 1 dítěte.

***a) Míry plodnosti podle věku, vybrané roky***

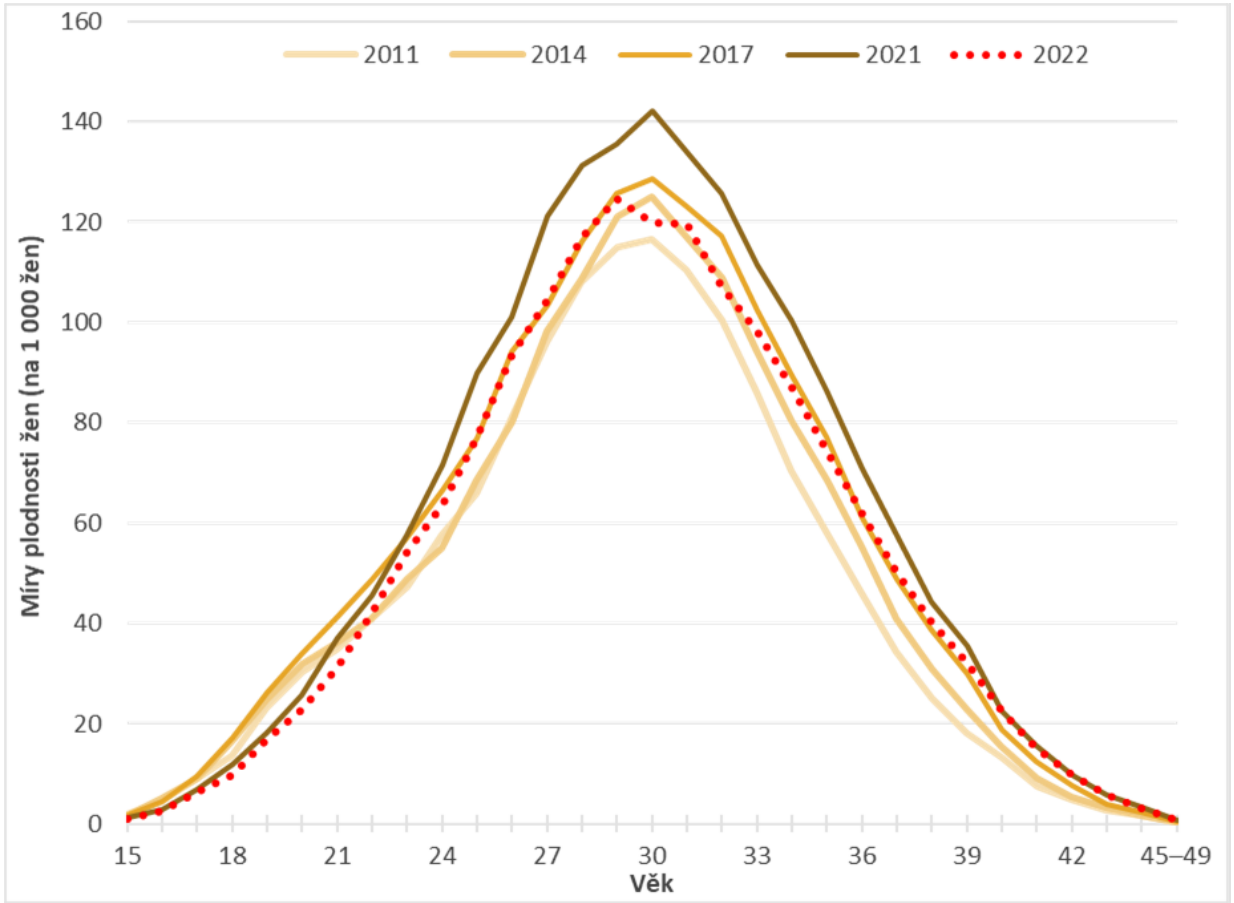


***b) Pravděpodobnost zvětšování rodiny, 1990-2022***

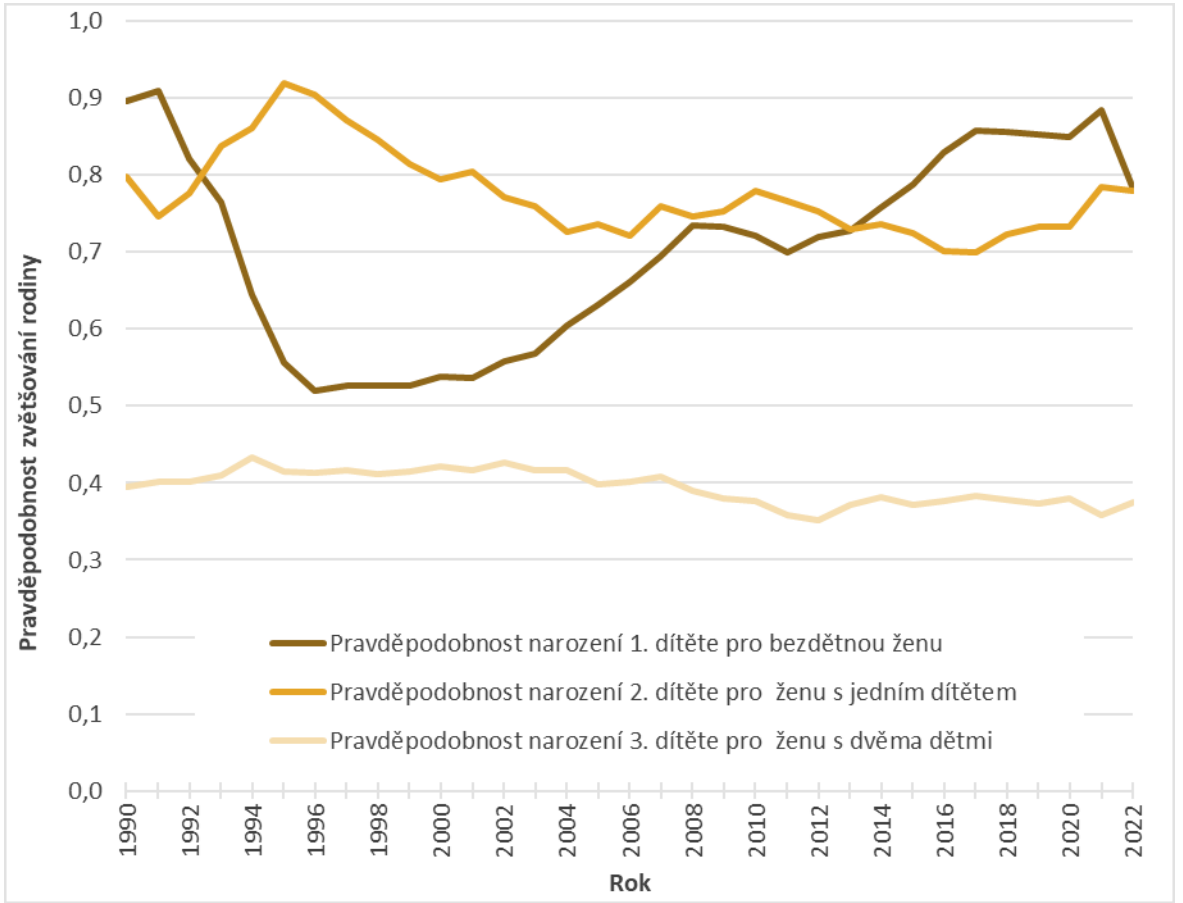

# Hluboká změna reprodukce je spojena s proměnami antikoncepčního chování

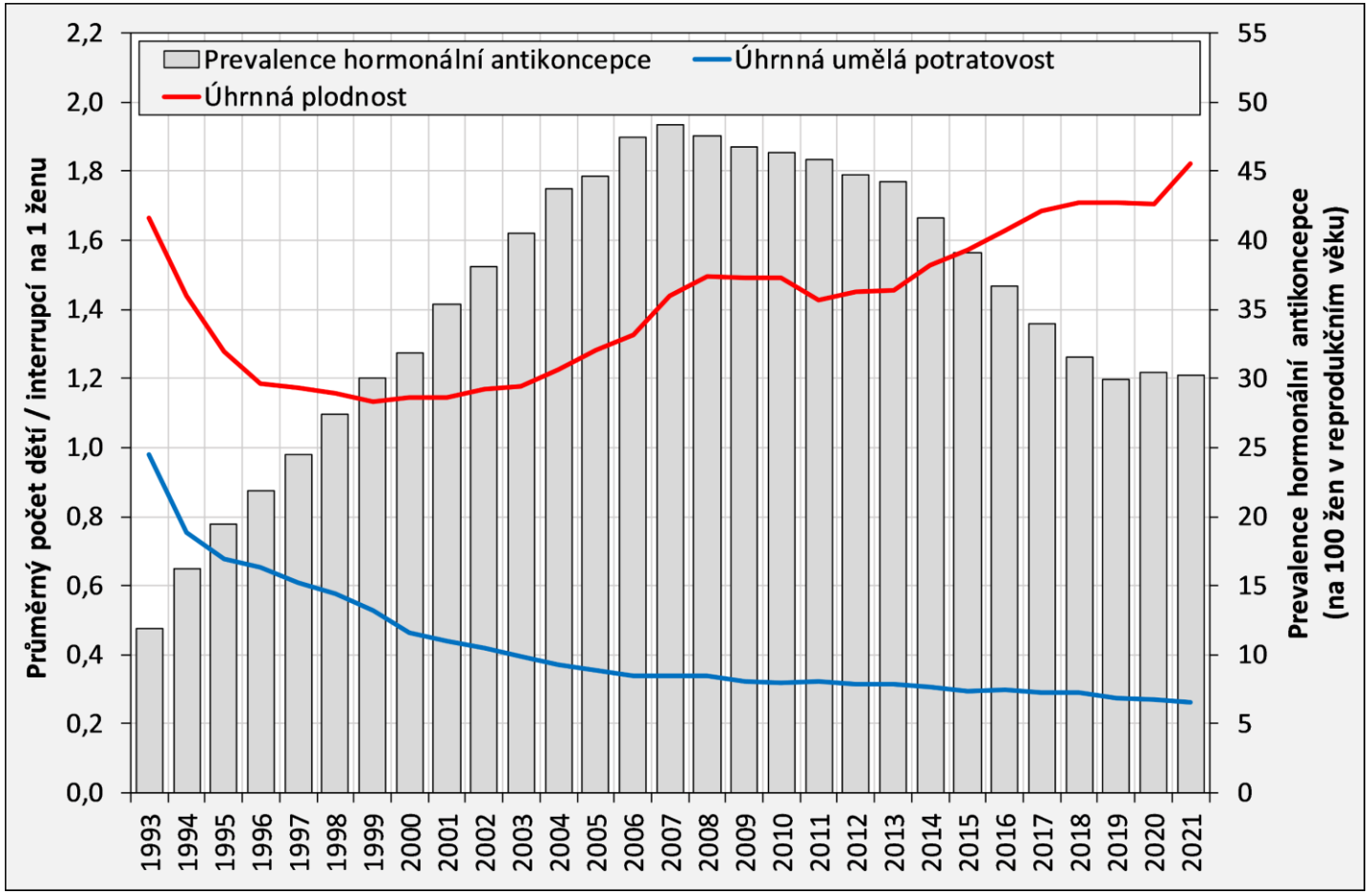


Zdroj dat: ČSÚ, ÚZIS

# Odklon od hormonální antikoncepce:

- ve všech sledovaných skupinách žen
- směrem k bariérovým metodám nebo méně spolehlivým metodám antikoncepce

Nejsilnější u:

- mladých žen
- žen s nekoresidenčním partnerem
- žen s nejvyšším vzděláním

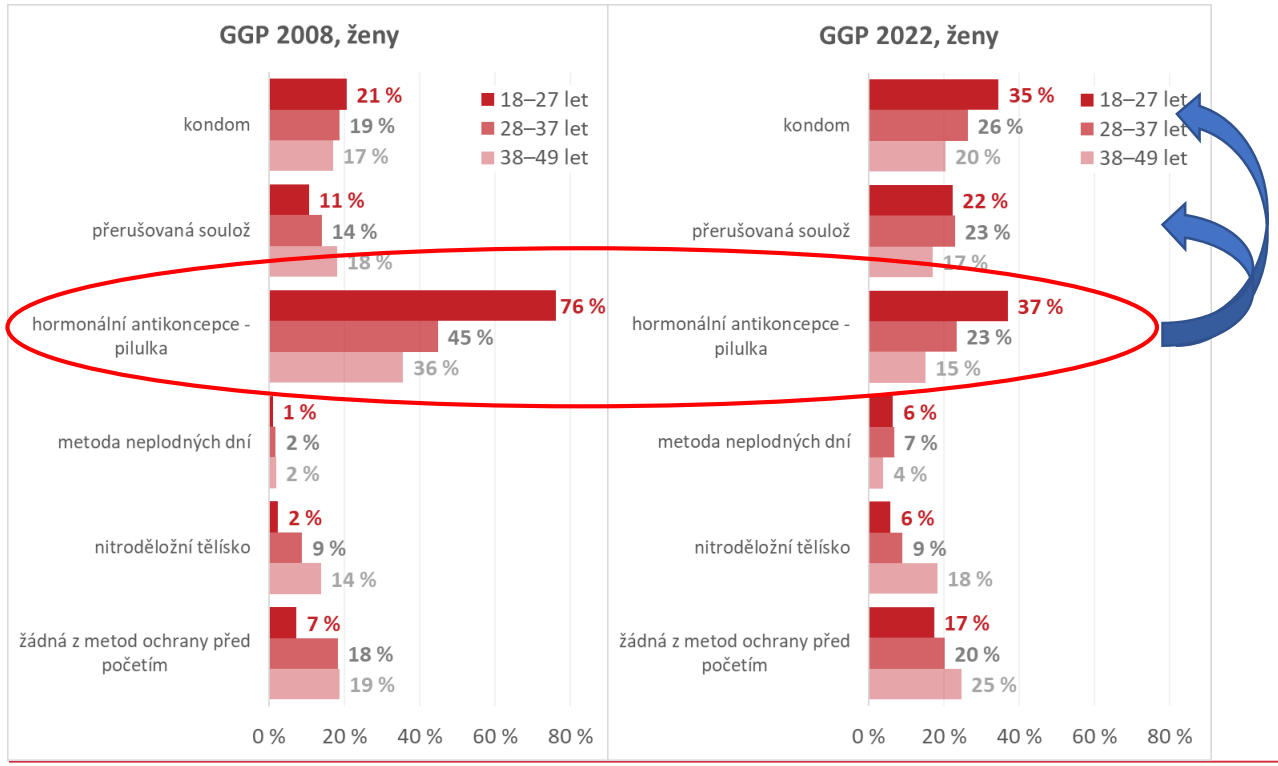





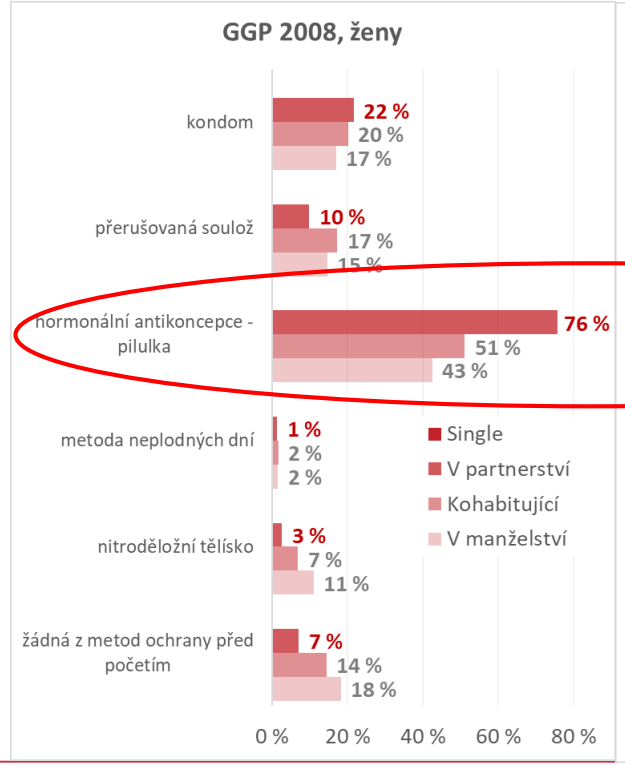


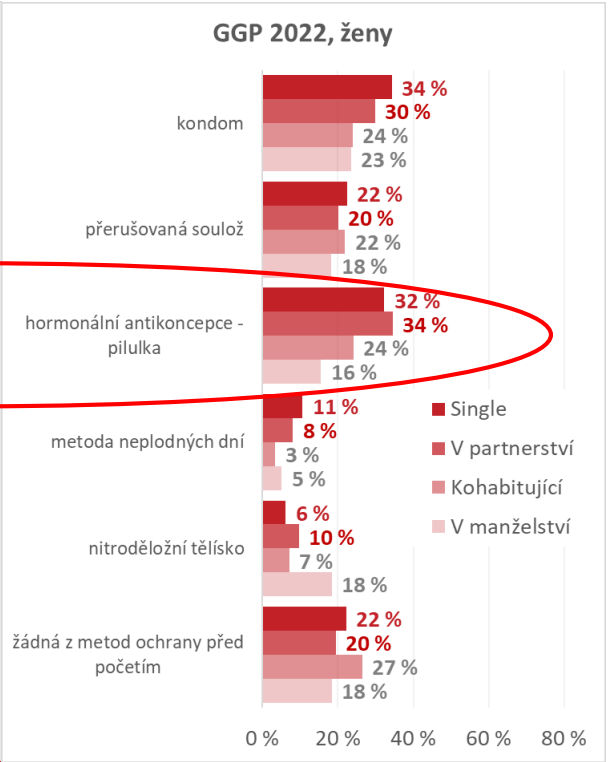

# Reprodukční plánování - GGP-Současná česká rodina 2020-2022

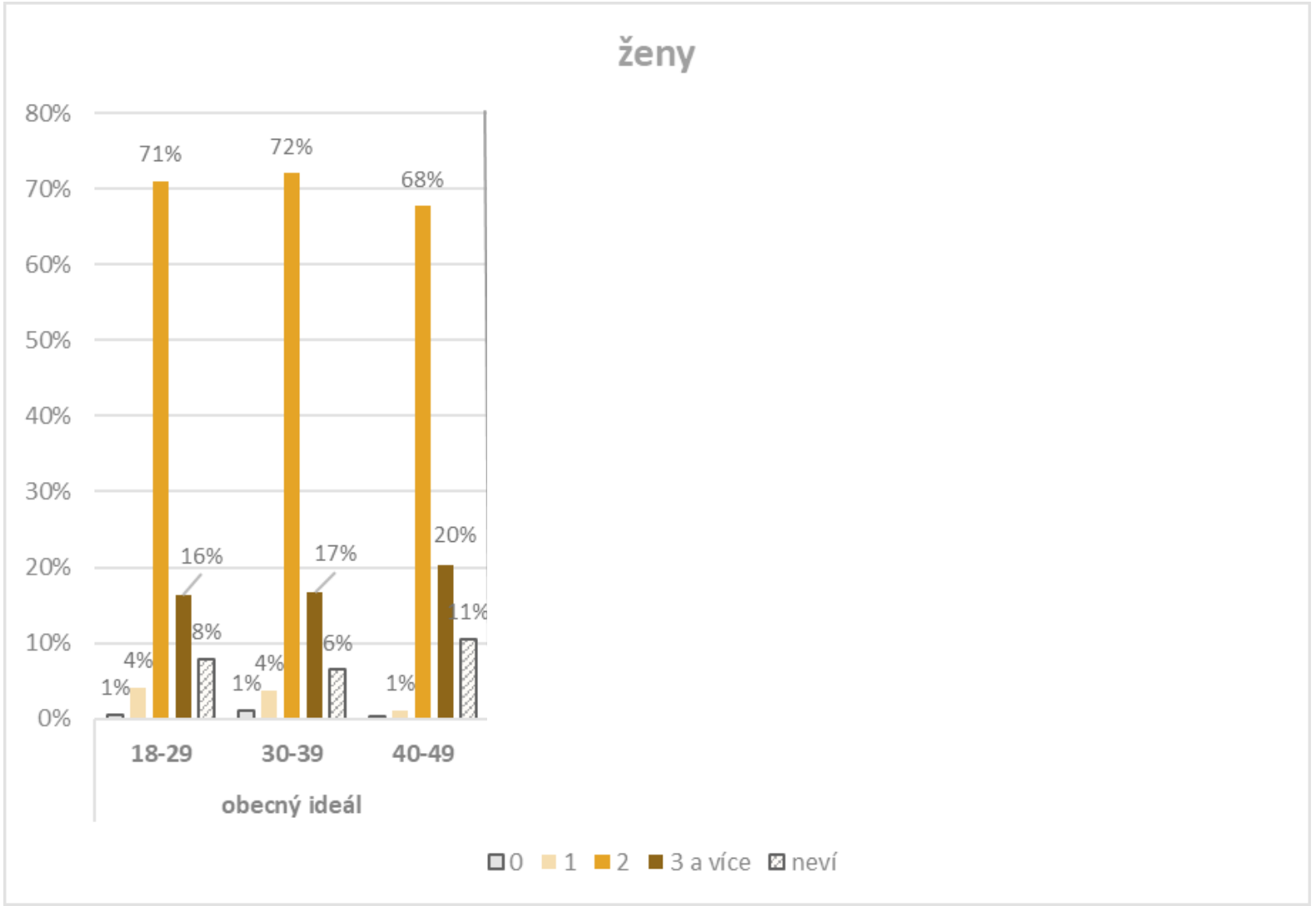

# Reprodukční plánování - GGP-Současná česká rodina 2020-2022

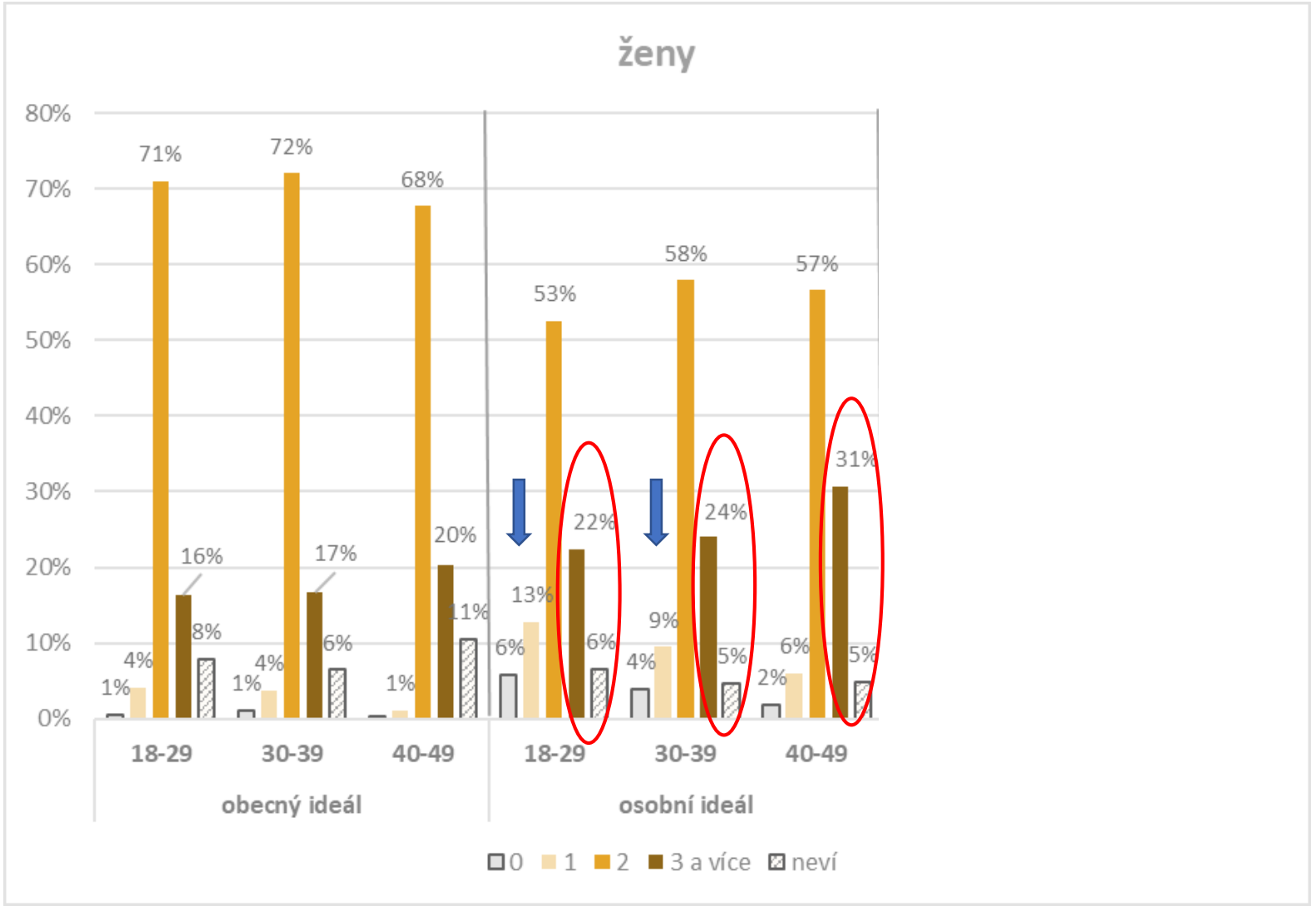

# Reprodukční plánování vs. realita

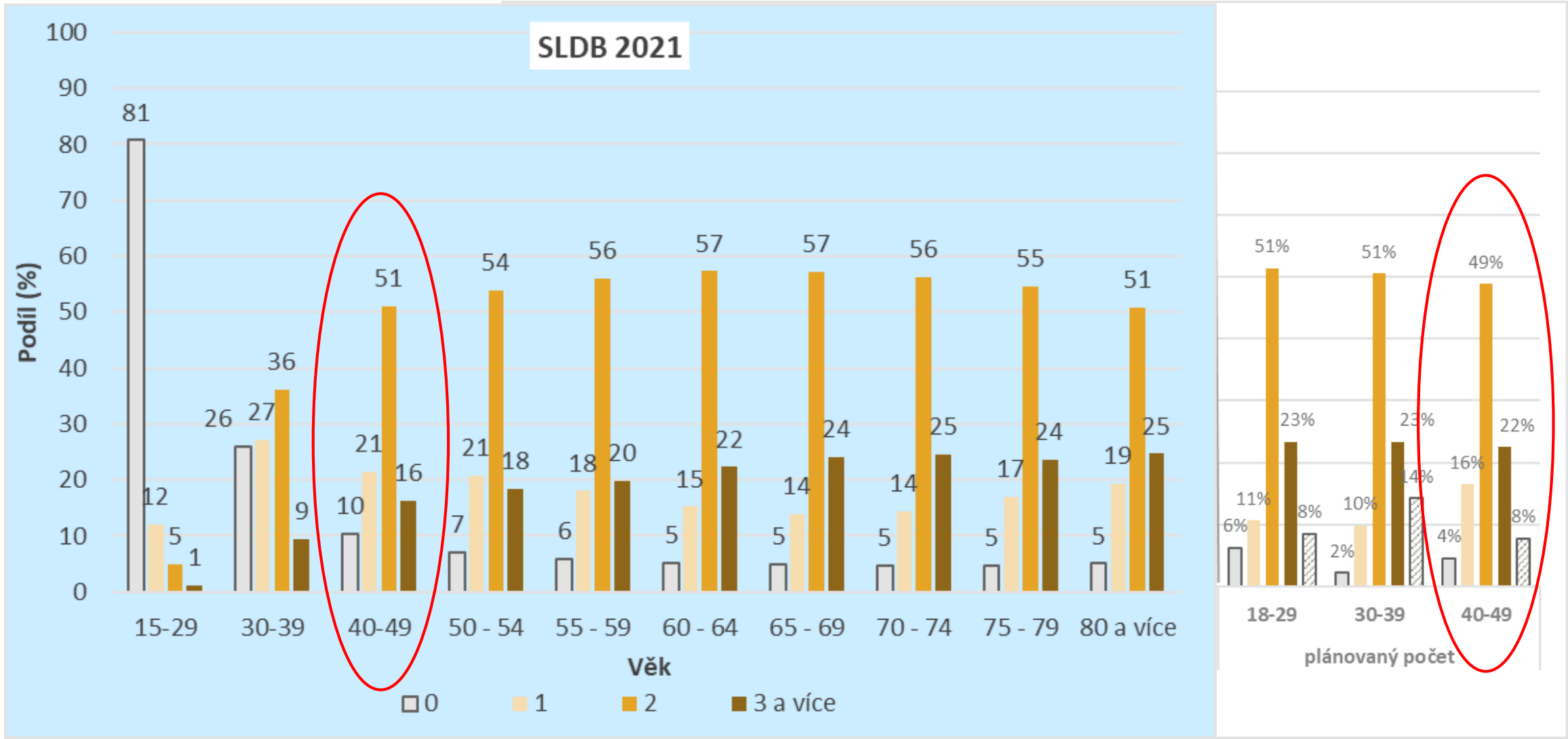

# Dopady dalšího rodičovství

- Ženy neplánující další dítě – percepce horšího dopadu ve většině položek
- Nejhorší dopady předpokládány na: pracovní příležitosti ženy, finanční autonomii a osobní nezávislost

a) ženy s 1 dítětem

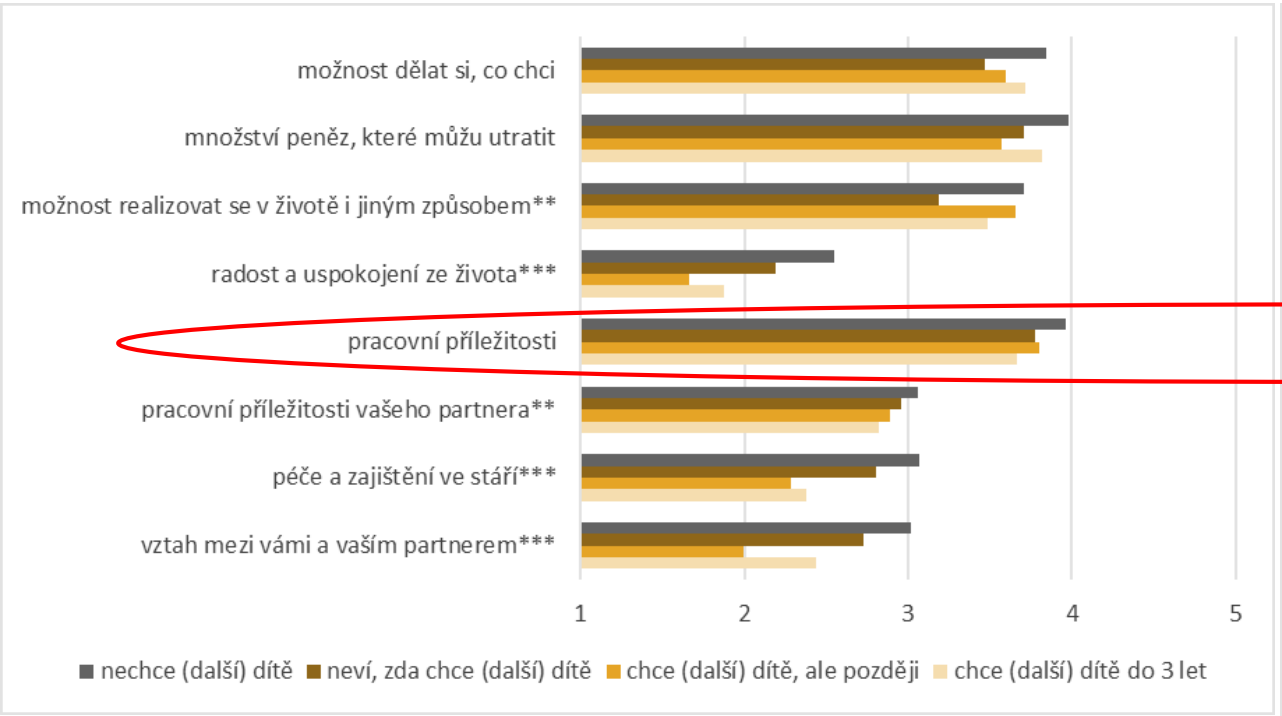


b) ženy se 2 dětmi

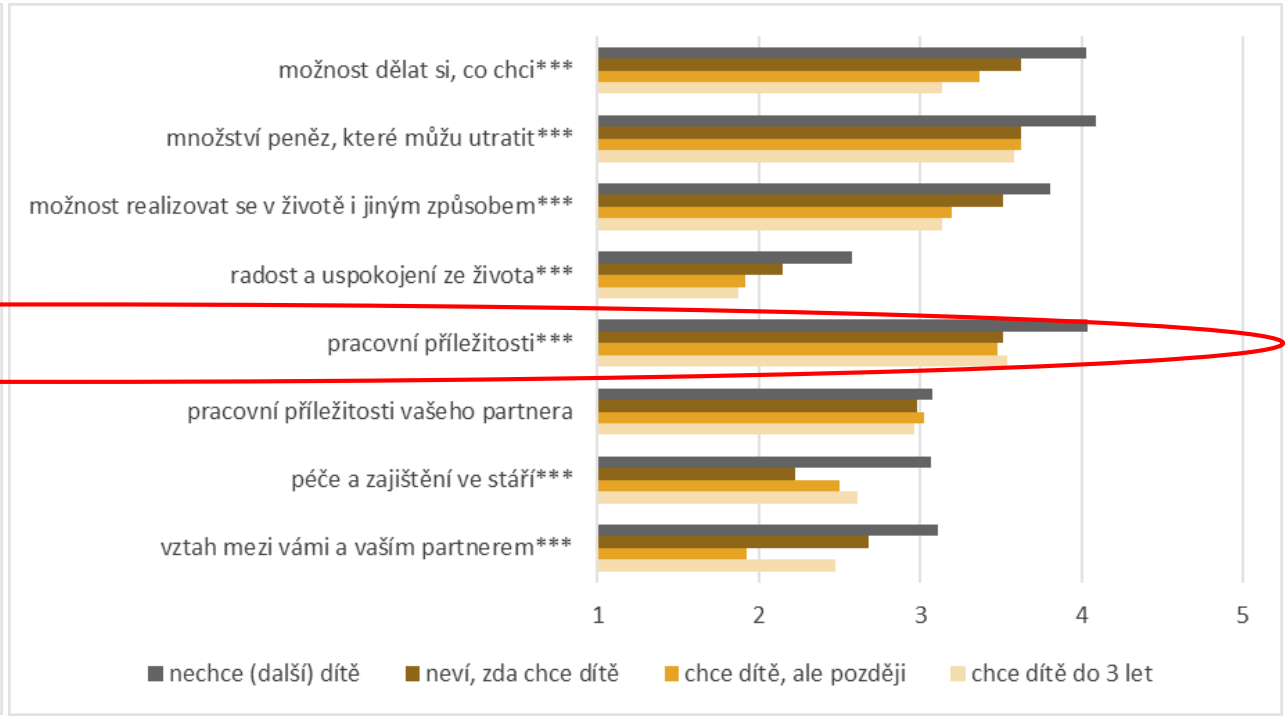


Škála odpovědí: 1 = mnohem lepší; 3 = ani lepší, ani horší; 5 = mnohem horší

# Naplnění podmínek pro další rodičovství

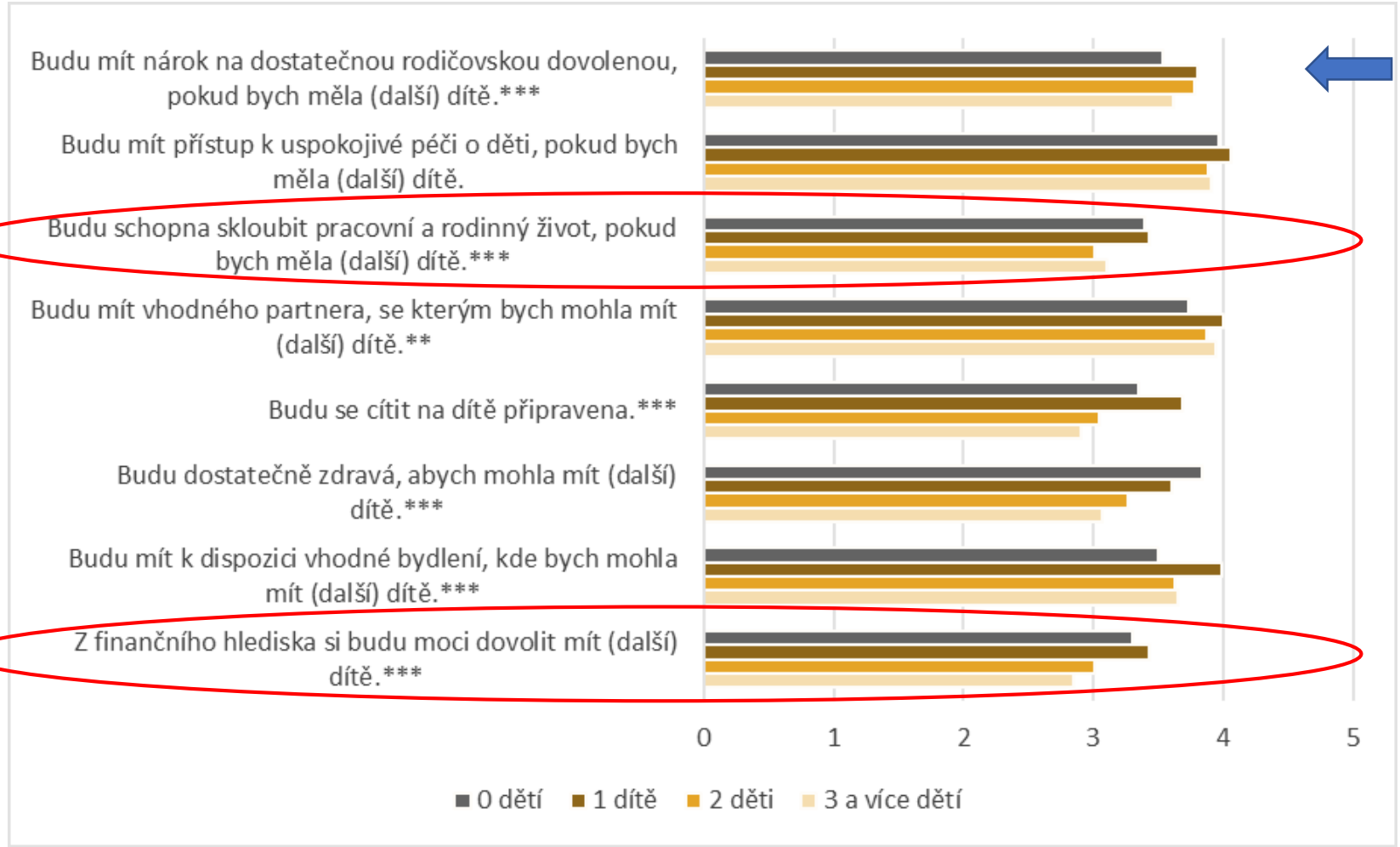


63 % ano
22 % nejistých

47 % ano
25 % nejistých

51 % ano
17 % nejistých

Škála odpovědí: 1 = určitě ne, 3 = nejsem si jistá; 5 = určitě ano

# Shrnutí

1. Změny v antikoncepčním chování:
   - důsledkem změn v sexuálním a partnerském chování
   - důsledkem změn v životním stylu

   Opatření: zvýšit informovanost o alternativních antikoncepčních metodách
2. Reprodukční plány zatím neodpovídají předpokladům výrazného poklesu plodnosti:
   - ale záleží, do jaké míry budou naplněny, tj. zda budou mít páry podmínky k jejich naplnění
   - česká populace velmi citlivě reaguje na změny v podmínkách
   - klíčovou roli by měla sehrát rodinná politika, která by právě v období ekonomické nejistoty měla být pro rodiny stabilizačním prvkem
3. Data: Nezbytnost longitudinálního sledování partnerského a reprodukčního chování

Tento projekt je spolufinancován se státní podporou Technologické agentury ČR v rámci Programu ÉTA.

www.tacr.cz

*Výzkum užitečný pro společnost.*

## Děkujeme za pozornost

Anna Šťastná (anna.stastna@rilsa.cz)
Jiřina Kocourková (jirina.kocourkova@natur.cuni.cz)

Tento příspěvek vznikl v rámci projektu

**TAČR č. TL03000338: Obohacení datové báze pro tvorbu a evaluaci rodinné politiky.**

Program na podporu aplikovaného společenskovědního

a humanitního výzkumu, experimentálního vývoje a inovací ÉTA